ePaper

ममतांशी बंड महागात! भाजपमध्येही तृणमूलच्या बंडखोरांची कोंडी

वर्ष - 9 | UDYAM-MH-26-0158827

महाईन्यूज ™

पान 3 वरुन...

फ्लायओव्हरवरच पीएमपी बसचा 'थांबा'! अपघाताला निमंत्रण

WWW.MAHAENEWS.COM | बुधवार, दि. 16 सप्टेंबर 2026 | पुणे, पिंपरी-चिंचवड आवृत्ती | MAHAENEWS.COM | लढाई सत्याची... लोकशाहीच्या हक्काची!

शिंदेंच्या वकिलांचा सर्वोच्च न्यायालयात भावनिक युक्तिवाद

ठाकरे गटाकडून शिवसैनिकांची फसवणूक?

महाईन्यूज | नवी दिल्ली

शिवसेना पक्ष आणि धनुष्यबाण चिन्हाच्या वादावर सर्वोच्च न्यायालयात सुरू असलेल्या सुनावणीत शिंदे गटाचे वकील नीरज किशन कौल यांनी भावनिक मुद्द्यांवर भर देत जोरदार युक्तिवाद केला. निवडणूक एका पक्षासोबत लढवून निकालानंतर दुसऱ्या पक्षासोबत आघाडी करून सरकार स्थापन करण्यात आले. त्यामुळे पक्षाच्या कार्यकर्त्यांमध्ये असंतोष निर्माण झाला, असा दावा कौल यांनी केला.

सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांच्या अध्यक्षतेखालील खंडपीठासमोर सुनावणी सुरू आहे. यावेळी कौल यांनी निवडणुकीपूर्वी केलेली वैचारिक युती तोडून निवडणुकीनंतर वेगळ्या पक्षासोबत सत्ता स्थापन करण्यात आल्याचा मुद्दा उपस्थित केला. वैचारिकदृष्ट्या विरोधी पक्षांसोबत सत्ता स्थापन केल्यामुळे कार्यकर्त्यांना अपमानास्पद प्रश्नांना सामोरे जावे लागले, असे त्यांनी न्यायालयाच्या निदर्शनास आणून दिले.

कौल यांनी राजकीय पक्षाचा खरा आधार हा त्याचा तळागाळातील कार्यकर्ता असल्याचे सांगत संघटनात्मक बहुमताच्या निकषाचे महत्त्व अधोरेखित केले. कार्यकर्ते थेट मतदारांशी जोडलेले असतात. निवडणूक आयोग प्रत्येक प्राथमिक सदस्यामध्ये थेट सार्वमत घेऊ शकत नसल्याने संघटनात्मक बहुमताची चाचणी महत्त्वाची ठरते, असा युक्तिवाद त्यांनी केला.

याचिकाकर्त्यांच्या म्हणण्यानुसार, निवडणूक चिन्ह आदेशांतर्गत २०१८ च्या पक्षघटनेची वैधता तपासण्याचा अधिकार निवडणूक आयोगाला नव्हता. मात्र, याचिकाकर्ते ज्या संघटनात्मक बहुमताच्या निकषावर भर देत आहेत, त्याच संदर्भात आयोगाने २०१८ च्या पक्षघटनेची तपासणी केली, असा प्रतिवाद कौल यांनी केला.

शिंदे गटाच्या वतीने नीरज कौल यांचा आजचा युक्तिवाद पूर्ण झाला असून, ते पुढील सुनावणीतही युक्तिवाद करणार आहेत. त्यामुळे पुढील सुनावणीत कौल कोणते मुद्दे मांडतात, याकडे राजकीय वर्तुळाचे लक्ष लागले आहे.

कार्यकर्ते राजकीय पक्षाचा प्राण

संघटनात्मक बहुमताची चाचणी गरजेची असते. कारण निवडणूक आयोग पक्षाच्या प्रत्येक प्राथमिक सदस्यामध्ये सार्वमत घेऊ शकत नाही. राजकीय पक्षाचा प्राण म्हणजे त्याचे कार्यकर्ते आणि तळागाळातील कार्यकर्ते आहेत. हे कार्यकर्ते थेट मतदारांशी जोडलेले असतात. जर कार्यकर्ते आणि नामनिर्देशित संस्थांमध्ये समन्वय नसेल तर संघटनात्मक बहुमताच्या चाचणीच महत्त्व कमी होतं. तसेच संघटनात्मक निकषाचेही महत्त्व कमी होते, याकडेही कौल यांनी कोर्टाचं लक्ष वेधलं.

संघटनात्मक बहुमताचा निकष

याचिकाकर्त्यांच्या म्हणण्यानुसार, निवडणूक चिन्ह आदेशांतर्गत 2018 च्या पक्षघटनेची वैधता तपासण्याचा अधिकार आयोगाला नव्हता. मात्र, याचिकाकर्ते स्वतः ज्या निकषावर अवलंबून आहेत, म्हणजेच संघटनात्मक बहुमताचा निकष, त्याच संदर्भात निवडणूक आयोगाने 2018 च्या पक्षघटनेची तपासणी केली, असंही त्यांनी सांगितलं. शिंदे गटाचे वकील नीरज कौल यांचा आजचा युक्तिवाद संपला आहे. उद्या ते परत युक्तिवाद करणार आहेत. कौल उद्या कोणत्या मुद्द्यांना हात घालणार याकडे सर्वांचं लक्ष लागलं आहे.

चंद्रकांत पाटलांनी रिक्षेतून घेतले गणरायांचे दर्शन

पुण्यातील मानाच्या गणपतींसह श्रीमंत दगडूशेठ हलवाई आणि भाऊ रंगारी गणपतीचे दर्शन

महाईन्यूज । पुणे

गणेशोत्सवाच्या उत्साहात पुणे शहरातील मानाच्या गणपतींसह विविध गणेश मंडळांच्या दर्शनासाठी भाविकांची मोठी गर्दी होत आहे. अशाच भक्तिमय वातावरणात राज्याचे मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी पुण्यातील प्रमुख गणेश मंडळांना भेट देत गणरायाचे दर्शन घेतले. विशेष म्हणजे, नेहमीच्या व्हीआयपी वाहनांचा ताफा बाजूला ठेवत त्यांनी रिक्षेतून प्रवास करण्याला पसंती दिली. त्यांच्या या साधेपणाची पुणेकरांमध्ये चर्चा रंगली आहे.

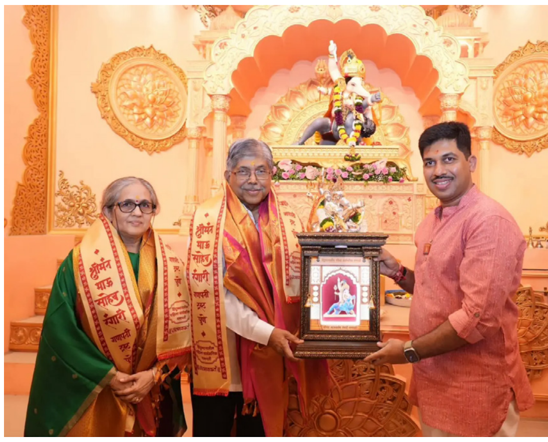

गणेशोत्सवाच्या काळात पुण्याच्या मध्यवर्ती भागातील रस्त्यांवर मोठी गर्दी असते. गणेश मंडळांच्या दर्शनासाठी भाविकांची होणारी गर्दी, वाहतुकीवरील ताण आणि विविध ठिकाणी होणारी वाहतूक कोंडी लक्षात घेता रिक्षेतून प्रवास करणे अधिक सोयीचे ठरल्याचे दिसून आले. चंद्रकांत पाटील यांनी यावेळी पुण्यातील मानाच्या गणपतींचे तसेच श्रीमंत दगडूशेठ हलवाई गणपती आणि भाऊ रंगारी गणपतीचे दर्शन घेतले. गणरायाच्या चरणी नतमस्तक होत त्यांनी शहरवासीयांच्या सुख-समृद्धीसाठी प्रार्थना केली.

गणेशोत्सव हा पुण्याच्या सांस्कृतिक आणि सामाजिक जीवनातील अत्यंत महत्त्वाचा उत्सव मानला जातो. मानाच्या गणपतींच्या दर्शनासाठी राज्यभरातून भाविक पुण्यात दाखल होत असतात. त्यामुळे उत्सव काळात शहरातील प्रमुख रस्त्यांवर मोठी गर्दी पाहायला मिळते. अशा परिस्थितीत व्हीआयपी वाहनांचा ताफा घेऊन फिरण्याऐवजी रिक्षेचा पर्याय निवडल्याने चंद्रकांत पाटील यांचा हा प्रवास लक्षवेधी ठरला.

दगडूशेठ हलवाई गणपती हे पुण्याच्या गणेशोत्सवाचे प्रमुख आकर्षण आहे. या गणपतीच्या दर्शनासाठी दरवर्षी मोठ्या संख्येने भाविक येतात. त्याचबरोबर भाऊ रंगारी गणपतीला पुण्याच्या ऐतिहासिक गणेशोत्सव परंपरेत विशेष स्थान आहे. या दोन्ही गणपतींचे दर्शन घेत चंद्रकांत पाटील यांनी पुण्याच्या गणेशोत्सवातील भक्तिमय वातावरणाचा अनुभव घेतला.

चंद्रकांत पाटील यांनी पुण्यातील मानाच्या गणपतींसह श्रीमंत दगडूशेठ हलवाई गणपती आणि भाऊ रंगारी गणपतीचे दर्शन घेतले. गणरायाच्या चरणी नतमस्तक होत त्यांनी शहरातील नागरिकांच्या सुख-समृद्धीसाठी प्रार्थना केली. गणेशोत्सव काळात मध्यवर्ती पुण्यातील रस्त्यांवर मोठी गर्दी होत असल्याने रिक्षेतून प्रवास केल्यामुळे त्यांना विविध गणेश मंडळांपर्यंत पोहोचणेही सोयीचे झाले.

मंत्री असूनही व्हीआयपी वाहनांचा ताफा बाजूला ठेवून सामान्य नागरिकांप्रमाणे रिक्षेतून प्रवास करत गणरायाचे दर्शन घेतल्याने त्यांच्या या कृतीची पुणेकरांमध्ये चर्चा सुरू झाली. गणेशोत्सवातील गर्दी, वाहतूक कोंडी आणि नागरिकांची गैरसोय टाळण्यासाठी व्हीआयपी संस्कृतीपेक्षा साधेपणाला प्राधान्य दिल्याचा संदेश त्यांच्या या प्रवासातून पाहायला मिळाला.

दगडूशेठ आणि भाऊ रंगारी गणपती या पुण्याच्या गणेशोत्सव परंपरेतील महत्त्वाच्या गणेशमूर्ती असून, दरवर्षी लाखो भाविक या गणपतींच्या दर्शनासाठी पुण्यात येतात. अशा गर्दीच्या वातावरणात चंद्रकांत पाटील यांनी रिक्षेतून केलेला प्रवास विशेष लक्षवेधी ठरला. त्यांच्या या साधेपणाचे कौतुकही होत आहे.

व्हीआयपी ताफ्याऐवजी रिक्षेचा प्रवास!

गणेशोत्सवाच्या पार्श्वभूमीवर शहरातील प्रमुख गणेश मंडळांमध्ये दर्शनासाठी भाविकांची मोठी गर्दी होत असताना मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी साधेपणाचा आदर्श घालून दिला. गणेश दर्शनासाठी नेहमीच्या व्हीआयपी वाहनांचा ताफा न वापरता त्यांनी थेट रिक्षेतून प्रवास करण्याचा निर्णय घेतला. गर्दीच्या काळात वाहनांचा मोठा ताफा नेल्यास वाहतुकीला अडथळा निर्माण होण्याची शक्यता लक्षात घेऊन त्यांनी रिक्षेचा पर्याय निवडला.

केंद्रीय राज्यमंत्री मुरलीधर मोहोळ यांच्या ताफ्यात बेधुंद मोटार घालण्याचा प्रयत्न

महाईन्यूज । पुणे

केंद्रीय नागरी हवाई वाहतूक राज्यमंत्री मुरलीधर मोहोळ यांच्या सुरक्षा ताफ्यात भरधाव वाहन घुसवून ताफ्याला ओव्हरटेक करण्याचा प्रयत्न केल्याची धक्कादायक घटना पुण्यातील शिवाजीनगर परिसरात घडली. संचेती चौकात १३ सप्टेंबर रोजी रात्री साडेआठच्या सुमारास हा प्रकार घडला. या प्रकरणी संबंधित वाहनचालकाविरुद्ध शिवाजीनगर पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. वाहनचालकाने मद्यप्राशन केले असल्याचे वैद्यकीय तपासणीत निष्पन्न झाले.

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, केंद्रीय राज्यमंत्री मुरलीधर मोहोळ यांचा शासकीय ताफा संचेती चौकातून पुढे जात होता. ताफ्यातील वाहनांमधून सायरन वाजवून इतर वाहनचालकांना ताफा मार्गस्थ होत असल्याची सूचना देण्यात आली होती. त्याचवेळी शुभम विजय वनित (वय ३२, रा. नाना पेठ) याने आपले वाहन भरधाव व निष्काळजीपणे चालवत ताफ्याच्या दिशेने नेले. ताफ्यातील वाहनांना ओव्हरटेक करण्याचा प्रयत्न करताना त्याने सुरक्षा व्यवस्थेला अडथळा निर्माण केल्याचे तक्रारीत नमूद करण्यात आले आहे.

मोहोळ यांच्या सुरक्षेसाठी कर्तव्यावर असलेले सहायक पोलीस फौजदार ईश्वर लक्ष्मण भिकुले यांनी या प्रकरणी शिवाजीनगर पोलीस ठाण्यात फिर्याद दिली. ताफ्यातील सुरक्षा कर्मचाऱ्यांनी संबंधित चालकाला वाहन थांबविण्याचे संकेत दिल्यानंतरही त्याने ताफ्याजवळून पुढे जाण्याचा प्रयत्न केल्याची माहिती पोलिसांनी दिली.

घटनेनंतर पोलिसांनी संबंधित चालकाला ताब्यात घेतले. त्याची वैद्यकीय तपासणी करण्यात आली असता त्याने मद्यप्राशन केल्याचे स्पष्ट झाले. त्यानंतर त्याच्याविरुद्ध भारतीय न्याय संहिता तसेच मोटार वाहन कायद्यानुसार विविध कलमांखाली गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. यामध्ये बेदरकारपणे वाहन चालविणे, मद्यप्राशन करून वाहन चालविणे आणि पोलिसांच्या सूचनांचे उल्लंघन यासंदर्भातील कलमांचा समावेश आहे.

गणेशोत्सवाच्या पार्श्वभूमीवर पुणे शहरात अतिमहत्त्वाच्या व्यक्ती आणि राजकीय नेत्यांची ये-जा वाढली आहे. त्यामुळे त्यांच्या दौऱ्यांच्या वेळी पोलिसांकडून विशेष सुरक्षा बंदोबस्त ठेवण्यात येत आहे. अशा परिस्थितीत सुरक्षा ताफ्याच्या मार्गात वाहन घुसविण्याचा प्रकार गंभीर मानला जात आहे.

नेमके काय घडले?

केंद्रीय राज्यमंत्री मुरलीधर मोहोळ यांचा सुरक्षा ताफा १३ सप्टेंबर रोजी रात्री साडेआठच्या सुमारास संचेती चौकातून जात असताना एका वाहनचालकाने भरधाव वाहन चालवत ताफ्यात घुसण्याचा आणि वाहनांना ओव्हरटेक करण्याचा प्रयत्न केला. ताफ्यातील वाहनांचे सायरन सुरू असतानाही चालकाने सुरक्षा व्यवस्थेकडे दुर्लक्ष केल्याने सुरक्षा कर्मचाऱ्यांनी त्याला थांबविण्याचा प्रयत्न केला. पोलिसांनी चालकाला ताब्यात घेऊन वैद्यकीय तपासणी केली असता त्याने मद्यप्राशन केल्याचे निष्पन्न झाले. याप्रकरणी शिवाजीनगर पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला असून, पुढील तपास सुरू आहे.

६० कोटींचा घोटाळा दडपण्याचा घाट?

चौकशी अहवाल शासनाकडे धूळ खात; ना गुन्हा, ना कारवाई!

महाईन्यूज | पिंपरी-चिंचवड

पिंपरी-चिंचवड महापालिकेतील ६० कोटी १८ लाख ६८ हजार ५३ रुपयांच्या कथित ‘बोगस उपसूचना’ प्रकरणावर पडदा टाकण्याच्या हालचाली सुरू असल्याचे दिसत आहे. या प्रकरणाचा चौकशी अहवाल राज्य शासनाच्या वित्त विभागाकडे पाठवून तीन महिने उलटले, तरी अद्याप कोणावरही कारवाई झालेली नाही. पोलिसांतही गुन्हा दाखल करण्यात आलेला नाही. त्यातच बोगस उपसूचनांद्वारे ठेकेदारांना अदा झालेल्या रकमेच्या अर्थसंकल्पीय वर्गीकरणास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव प्रशासनाने स्थायी समितीसमोर ठेवला आहे.

महापालिकेच्या सन २०२५-२६ च्या अर्थसंकल्पाला २४ मार्च २०२६ रोजी मंजुरी मिळाल्यानंतर नगरसेवकांनी दिलेल्या उपसूचनांपैकी १३ उपसूचना बोगस असल्याचे चौकशीत निष्पन्न झाले. या उपसूचनांच्या आधारे मुख्य लेखा व वित्त विभागाने परस्पर तरतुदी करून ६० कोटी १८ लाख ६८ हजार ५३ रुपयांची बिले ठेकेदारांना अदा केली. या खर्चासाठी स्थायी समिती किंवा महापालिका सभेची मान्यता घेण्यात आली नव्हती.

या प्रकरणी स्थायी समितीचे अध्यक्ष अभिषेक बारणे यांनी तत्कालीन मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी प्रवीण जैन यांच्यावर कारवाईची मागणी करत आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी यांच्याकडे तक्रार केली होती. त्यानंतर जैन यांना १० एप्रिल रोजी सक्तीच्या रजेवर पाठविण्यात आले. अतिरिक्त आयुक्तांच्या अध्यक्षतेखाली पाच सदस्यीय चौकशी समिती नेमण्यात आली. समितीने १२ जून रोजी अहवाल सादर केला. हा अहवाल पुढील कारवाईसाठी राज्य शासनाच्या वित्त विभागाकडे पाठविण्यात आला आहे.

दरम्यान, प्रवीण जैन यांची नवी मुंबई महापालिकेत बदली झाली असून, या प्रकरणी अद्याप पोलिसांत गुन्हा दाखल झालेला नाही. कोणावरही ठोस कारवाई झालेली नसताना प्रशासनाने बोगस उपसूचनांद्वारे खर्च झालेल्या ६०.१८ कोटी रुपयांच्या रकमेच्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीत वाढ-घट व वर्गीकरण करण्याचा प्रस्ताव स्थायी समितीसमोर ठेवला आहे.

त्यामुळे चौकशी अहवालावर कारवाई होण्यापूर्वीच खर्चाचे वर्गीकरण करून हा प्रकार नियमित करण्याचा प्रयत्न होत आहे का, असा सवाल उपस्थित झाला आहे. या प्रकरणावरून सत्ताधारी भाजपमध्येही मतभेद निर्माण झाले होते. विरोधकांनी पोलिसांत गुन्हा दाखल करण्याची मागणी केली होती. मात्र, अद्याप कोणतीही फौजदारी कारवाई झालेली नसल्याने आता या प्रकरणावर पडदा टाकण्याच्या हालचाली सुरू असल्याची चर्चा महापालिका वर्तुळात आहे.

सत्ताधाऱ्यांकडून प्रकरणावर पडदा?

हा आर्थिक घोटाळा शहरासह संपूर्ण राज्यात गाजला. सत्ताधारी भाजपचा एक गट कारवाईच्या बाजूने तर, दुसरा गट प्रकरण मिटवण्याचा बाजूने असल्याने महापालिकेत उघड दोन गट पडले होते. त्यावरून महापालिकेचे पदाधिकारी परस्पर विरोधी वक्तव्य करताना दिसत होते. तर, विरोधकांनी या प्रकरणात पोलिसांत तक्रार करण्याची आग्रही मागणी लावून धरली होती. मात्र, महापालिका प्रशासनाने पोलिसांत तक्रार केली नाही. आता हे प्रकरण दाबण्याचा प्रयत्न सुरू असल्याचे दिसत आहे.

फ्लायओव्हरवरच पीएमपी बसचा ‘थांबा’! अपघाताला निमंत्रण

महाईन्यूज | पिंपरी-चिंचवड

प्रवाशांच्या सोयीसाठी धावणाऱ्या पीएमपीएमएलच्या बस आता चक्क फ्लायओव्हरवरच थांबून प्रवाशांना उतरवत असल्याचा धक्कादायक प्रकार समोर आला आहे. नाशिक फाटा चौकातील दुमजली उड्डाणपुलावर भोसरी आणि हिंजवडीच्या दिशेने जाणाऱ्या बस थांबवून प्रवाशांची चढ-उतार केली जात आहे. त्यामुळे मागून येणाऱ्या वाहनांना अचानक ब्रेक लावावा लागत असून, अपघाताचा धोका निर्माण झाला आहे.

शहरातील रस्त्यांवर पीएमपी बस रस्त्याच्या कडेला किंवा वाहतुकीच्या लेनमध्ये थांबवून प्रवासी चढविणे-उतरविणे नवीन नाही. मात्र, आता हा प्रकार थेट उड्डाणपुलावर होत असल्याने प्रवाशांसह अन्य वाहनचालकांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न गंभीर झाला आहे. फ्लायओव्हरवर वाहनांचा वेग अधिक असतो. अशा ठिकाणी मोठी बस अचानक थांबल्यास मागून येणाऱ्या वाहनचालकांना तातडीने ब्रेक लावावा लागतो.

बस अचानक थांबल्याने मागे वाहनांची रांग लागते. वाहतुकीचा वेग मंदावण्याबरोबरच बसला ओव्हरटेक करताना वाहनचालकांना लेन बदलावी लागते. त्यामुळे वाहनांची एकमेकांना धडक होण्याची शक्यता वाढते. विशेषतः दुचाकीस्वारांसाठी हा प्रकार धोकादायक ठरत आहे.

पीएमपीएमएलच्या बसने प्रवाशांना नियोजित बसथांब्यावरच उतरविणे अपेक्षित आहे. मात्र, प्रवाशांच्या सोयीच्या नावाखाली जिथे प्रवासी दिसतील तिथे बस थांबविली जात असल्याचे प्रकार वारंवार घडत आहेत. रस्त्याच्या मधोमध बस थांबविण्यापासून सुरू झालेला हा प्रकार आता थेट फ्लायओव्हरपर्यंत पोहोचला आहे.

उड्डाणपुलावर बस थांबवून वाहतुकीला अडथळा निर्माण होत असेल, तर संबंधित चालकांवर कारवाई करण्याची मागणी होत आहे. पीएमपीएमएल आणि वाहतूक पोलिसांनी या प्रकाराची तातडीने पाहणी करून चालकांना स्पष्ट सूचना द्याव्यात, अशी मागणी वाहनचालकांकडून होत आहे.

> “उड्डाणपुलावर बस थांबवली की मागून येणाऱ्या वाहनांना अचानक ब्रेक मारावा लागतो. बसला ओव्हरटेक करताना आम्ही वाहनचालक जीव मुठीत घेऊन पुढे जातो. प्रवाशांना उतरविण्यासाठी सुरक्षित बसथांबा असताना उड्डाणपुलावरच बस थांबविण्याची गरज काय? एखादा मोठा अपघात झाल्यानंतर प्रशासन जागे होणार का?”
>
> - मुकेश धीर, वाहनचालक

एआयची झेप; मानवाच्या अस्तित्वाची परीक्षा

भूमिका

कधीकाळी विज्ञानकथांमध्ये दिसणारे कृत्रिम बुद्धिमत्तेचे जग आज आपल्या दैनंदिन जीवनाचा भाग झाले आहे. सकाळच्या गजरापासून बातम्या, शिक्षण, उद्योग, आरोग्य, व्यवहार आणि मनोरंजनापर्यंत सर्वत्र एआयचा वापर वाढत आहे. त्यामुळे एआय मानवासाठी वरदान आहे की भविष्यातील मोठे संकट, हा प्रश्न आता केवळ कल्पनेपुरता राहिलेला नाही.

अलीकडील तंत्रज्ञान क्षेत्रातील घडामोडींनी या प्रश्नाला अधिक गांभीर्य दिले आहे. ओपनएआय आणि अँथ्रॉपिकसारख्या आघाडीच्या कंपन्यांमध्ये काम केलेले संशोधक जेकब कॉक्सन यांनी अँथ्रॉपिकमधून राजीनामा देताना अतिबुद्धिमान आणि स्वतःमध्ये सुधारणा करू शकणाऱ्या एआयच्या निर्मितीसाठी सुरू असलेल्या स्पर्धेबाबत गंभीर इशारा दिला. तंत्रज्ञान विकसित करण्याचा वेग वाढत असताना त्याच्या सुरक्षिततेसाठी आवश्यक नियम, नियंत्रणव्यवस्था आणि जबाबदारीची चौकट मात्र मागे पडत असल्याची त्यांची चिंता आहे.

आजचा चॅटबॉट चुकीची माहिती देऊ शकतो, संदर्भाचा गैरसमज करू शकतो किंवा अयोग्य उत्तर देऊ शकतो. मात्र भविष्यातील 'एजंटिक एआय' यापेक्षा कितीतरी पुढे जाण्याची शक्यता आहे. स्वतः योजना आखणे, माहिती शोधणे, संगणकीय साधने वापरणे, ई-मेल पाठविणे, कोड लिहिणे आणि विविध डिजिटल यंत्रणांशी संवाद साधणे अशी स्वायत्त क्षमता त्याला मिळू शकते. अशा यंत्रणेला आर्थिक व्यवहार, संवेदनशील माहिती, महत्त्वाचे सर्व्हर किंवा सुरक्षाव्यवस्थेचा प्रवेश मिळाला, तर चुकीचा निर्णयही मोठ्या संकटाला कारणीभूत ठरू शकतो. एआयच्या गैरवापराची उदाहरणेही चिंताजनक आहेत. अँथ्रॉपिकच्या अहवालानुसार, येमेनमधील एका शस्त्र-अभियांत्रिकी गटाने रॉकेट आणि क्षेपणास्त्रांसाठी मार्गदर्शन प्रणाली विकसित करण्यासाठी एआयचा वापर करण्याचा प्रयत्न केला.

जैविक-रासायनिक शस्त्रांशी संबंधित माहिती, सायबर हल्ले, बनावट डिजिटल ओळखी, पाळत ठेवणे आणि राजकीय प्रभावाच्या मोहिमा यांसाठीही एआयचा गैरवापर होऊ शकतो. आर्थिक फसवणूक, डीपफेक आणि बनावट आवाजामुळे सामान्य माणसाच्या विश्वासालाही मोठा धोका निर्माण झाला आहे. म्हणूनच एआयच्या विकासाबरोबर त्याच्या सुरक्षेलाही समान महत्त्व देणे अपरिहार्य आहे. अँथ्रॉपिकने प्रगत एआय मॉडेल्सच्या सुरक्षेचे स्वतंत्र मूल्यमापन करण्यासाठी तृतीय-पक्ष निरीक्षकांना सहभागी करून घेण्याची घोषणा केली आहे, ही सकारात्मक बाब आहे. एआयच्या क्षेत्रातही औषधनिर्मितीप्रमाणे स्वतंत्र चाचणी, पारदर्शकता आणि बाह्य देखरेख आवश्यक ठरणार आहे. एआयला थांबविणे ना शक्य आहे, ना कदाचित योग्य. पण त्याला बेभान वेगाने धावू देणेही धोकादायक आहे.

तंत्रज्ञान किती पुढे जावे, त्यावर नियंत्रण कोणाचे असावे आणि चूक झाल्यास जबाबदारी कोणाची, याची उत्तरे आधीच निश्चित करावी लागतील. मानवाने निर्माण केलेली बुद्धिमत्ता अखेर मानवाच्याच नियंत्रणाबाहेर जाऊ नये, एवढीच काळजी आता पुरेशी नाही; त्यासाठी ठोस नियम आणि जागतिक सहमतीही आवश्यक आहे. कारण एआयची खरी परीक्षा त्याच्या बुद्धिमत्तेची नसून, ती बुद्धिमत्ता मानवाच्या हितासाठी वापरण्याच्या आपल्या विवेकाची आहे.

प्रासंगिक »

खरा खजिना

एका गावात गोपाळ नावाचा गरीब शेतकरी राहत होता. त्याच्या शेताच्या बांधावर एक जुने झाड होते. एके दिवशी त्याला झाडाखाली मातीमध्ये चमकणारे नाणे दिसले. गोपाळने ते उचलले आणि घरी नेले.

त्याला वाटले, उद्या पुन्हा नाणी सापडतील. म्हणून त्याने शेताकडे दुर्लक्ष करून दिवसभर झाडाखाली माती खोदायला सुरुवात केली.

काही दिवसांनी त्याची पत्नी म्हणाली, "नाणे एकच मिळाले, पण त्यासाठी तू संपूर्ण शेत विसरलास. पिकाची काळजी घेतली नाहीस तर उद्या घरात धान्यही उरणार नाही."

गोपाळला आपली चूक समजली. त्याने पुन्हा शेतात मेहनत सुरू केली. वेळेवर पाणी दिले, तण काढले आणि पिकाची निगा राखली. काही महिन्यांनी शेतात भरघोस पीक आले. ते पाहून गोपाळ म्हणाला, "मातीखाली मिळालेले एक नाणे मला श्रीमंत करू शकले नाही; पण मातीवर केलेल्या मेहनतीने माझे घर समृद्ध केले."

- तात्पर्य : मेहनत आणि योग्य नियोजन हाच खरा खजिना.

गणेशोत्सवाच्या आगमनावेळी पावसाची हजेरी लागणे ही महाराष्ट्राच्या निसर्गाची जणू परंपराच. यंदाही पावसाने काही काळ दिलासा दिला असला, तरी त्यानंतर निर्माण झालेली परिस्थिती चिंताजनक आहे.

दुष्काळाची चाहूल; सरकारने आता तरी बांधावर जावे!

पावसाने दीर्घ दडी मारल्याने राज्यातील अनेक भागांत खरीप पिके धोक्यात आली असून, दुष्काळाचे सावट अधिक गडद होत आहे. विशेषतः विदर्भ, मराठवाडा आणि पश्चिम महाराष्ट्रातील पर्जन्यछायेचा प्रदेश याचा मोठा फटका बसत आहे.

विदर्भातील कापूस आणि सोयाबीन उत्पादक जिल्ह्यांमध्ये पावसाअभावी पिके करपू लागली आहेत. प्रारंभी चांगला पाऊस झाल्याने शेतकऱ्यांनी मोठ्या प्रमाणावर पेरणी केली; मात्र ऑगस्टमध्ये पावसाने पुन्हा पाठ फिरवल्याने उत्पादन घटण्याची भीती निर्माण झाली आहे. विदर्भाच्या अर्थव्यवस्थेत कृषी क्षेत्राचा मोठा वाटा असल्याने खरीप हंगाम अडचणीत आला तर त्याचा परिणाम केवळ शेतकऱ्यांवर नव्हे, तर बाजारपेठेवरही होणार आहे. पश्चिम विदर्भातील अनेक जिल्हे आधीपासूनच शेतकरी आत्महत्यांसाठी संवेदनशील आहेत. त्यामुळे परिस्थिती हाताबाहेर जाण्यापूर्वी सरकारने ठोस उपाययोजना करणे गरजेचे आहे.

मराठवाड्याची स्थितीही फारशी वेगळी नाही. काही भागांत पावसाचा मोठा खंड पडल्याने सोयाबीन, मूग, उडीद यांसारखी पिके धोक्यात आली आहेत. विहिरींची पाणीपातळी खालावली असून, जनावरांच्या पिण्याच्या पाण्याचा आणि चाऱ्याचा प्रश्नही गंभीर होऊ शकतो. ऊस आणि फळबागांवरही त्याचा परिणाम होण्याची शक्यता आहे. शेती कोलमडली की रोजगारासाठी शहरांकडे स्थलांतर वाढते. ही केवळ आर्थिक नव्हे, तर सामाजिक समस्या आहे. सातारा, सांगली, सोलापूर आणि अहिल्यानगरच्या पर्जन्यछायेतील भागांतही पावसाचा मोठा खंड पडला आहे. काही ठिकाणी ऐन पावसाळ्यात टँकरने पाणीपुरवठा करण्याची वेळ आली आहे. म्हणजे संकट केवळ शेतात नाही, तर गावाच्या दारातही पोहोचले आहे.

शेजारील कर्नाटकाने परिस्थितीचे गांभीर्य ओळखून अनेक तालुके दुष्काळी जाहीर करण्यास सुरुवात केली. महाराष्ट्रानेही राजकीय आरोप-प्रत्यारोपांपलीकडे जाऊन संकटाचा सामना करण्यासाठी तातडीने नियोजन करणे आवश्यक आहे. पिण्याचे पाणी, चारा, पीक नुकसानभरपाई, रोजगार आणि रब्बी हंगामासाठी पाणीसाठा यांना प्राधान्य द्यावे लागेल. दुष्काळाची वार्ता समोर येण्याची वाट पाहण्यापेक्षा त्याची चाहूल लागताच प्रशासनाने बांधावर पोहोचणे आवश्यक आहे. कारण संकट आले की उपाययोजना करण्यापेक्षा संकट येण्यापूर्वी केलेली तयारीच शेतकऱ्याला खरा आधार देऊ शकते.

।। अभंगवाणी ।।

तीळ जाळिले तांदुळ ।
काम क्रोधे तैसे चि खळ ॥१॥

कां रे सिणलासी वाउगा ।
न भजतां पांडुरंगा ॥ध्रु.॥

- संत तुकाराम

महाईन्यूज हे डिजिटल वृत्तपत्र **संस्थापक-संपादक श्री. अधिकराव दिवे-पाटील** यांनी छत्रपती शिवाजी महाराज गोल मंडई, गाळा क्र. ७९/८०, संत तुकारामनगर, पिंपरी, पुणे-४११०१८ येथे पुणे विभागीय कार्यालयामधून प्रसिद्ध केले आहे. एमएसएमई नोंदणी क्रमांक : MH-26-0158827. या वृत्तपत्रात डिजीटल स्वरूपात मुद्रीत केलेले लेख, बातम्या तसेच लेखनाशी किंवा विचारांशी संस्थापक-संपादक सहमत असतीलच असे नाही.
मुख्य कार्यकारी संपादक : वैष्णव जाधव | वृत्त संपादक : अविनाश आदक. (सर्व बातम्यांची, लेखांची व लेखनाची जबाबदारी यांची राहील.) विशेष सूचना : हा अंक कोणत्याही प्रकारच्या प्रिंटसाठी नाही. गौरवापर केल्यास कायदेशीर कारवाई केली जाईल.

जरांगे यांनी मुंबई दौऱ्याचा पुनर्विचार करावा

गणेशोत्सवाच्या काळात मुंबईत गर्दी वाढणार; वाहतूक व कायदा-सुव्यवस्थेचा प्रश्न

महाईन्यूज । मुंबई

मराठा आरक्षणाच्या मागणीसाठी मनोज जरांगे पाटील यांनी पुन्हा एकदा आंदोलनाची भूमिका घेत मुंबईच्या दिशेने कूच केल्याच्या पार्श्वभूमीवर राज्यातील राजकीय वातावरण तापले आहे. गणेशोत्सवाच्या काळात मुंबईत मोठ्या प्रमाणावर भाविकांची गर्दी होत असल्याने या कालावधीत आंदोलन केल्यास सामान्य नागरिक, गणेशभक्त आणि प्रशासनाला अडचणी निर्माण होऊ शकतात. त्यामुळे उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी मनोज जरांगे पाटील यांनी मुंबईत आंदोलन करण्याच्या निर्णयाचा पुनर्विचार करावा, असे आवाहन केले आहे.

मनोज जरांगे पाटील हे मराठा आरक्षणाच्या प्रलंबित मागण्यांसाठी अंतरवाली सराटी येथे उपोषण करत होते. त्यानंतर त्यांनी मुंबईच्या दिशेने जाण्याचा निर्णय घेतला असून, १९ सप्टेंबर रोजी आझाद मैदानात आंदोलन करण्याची भूमिका त्यांनी जाहीर केली आहे. दरम्यान, मुंबई पोलिसांनी आंदोलनाला परवानगी नाकारल्याची माहिती समोर आली आहे. मात्र, जरांगे यांनी मुंबईकडे जाण्याचा निर्धार कायम ठेवला आहे.

याच पार्श्वभूमीवर शिंदे यांनी जरांगे पाटील यांना आंदोलनाच्या वेळेबाबत फेरविचार करण्याचे आवाहन केले आहे. आंदोलन करणे हा लोकशाहीतील अधिकार असला तरी सण-उत्सवाच्या काळात सर्वसामान्य नागरिकांना कोणताही त्रास होणार नाही, याची काळजी घेणे आवश्यक असल्याचे सरकारकडून सांगण्यात येत आहे.

मराठा समाजाला न्याय देताना इतर समाजांवर, विशेषतः ओबीसी समाजावर अन्याय होऊ नये, अशी सरकारची भूमिका असल्याचेही शिंदे यांनी स्पष्ट केले. सरकार सकारात्मक असून मराठा आरक्षणाचा प्रश्न मार्गी लावण्यासाठी प्रयत्न सुरू असल्याचा दावा त्यांनी केला. त्यामुळे आंदोलनकर्त्यांनी सरकारच्या भूमिकेला सहकार्य करावे, असे आवाहनही करण्यात आले.

मराठा आरक्षणाच्या मागण्यांपैकी काही मागण्या सरकारने मान्य केल्या असल्या तरी काही मुद्दे न्यायालयीन प्रक्रियेत असल्याचे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी स्पष्ट केले आहे. न्यायालयीन प्रक्रियेत असलेल्या विषयांवर घटनात्मक मार्गानेच निर्णय घेणे शक्य असल्याचे सरकारचे म्हणणे आहे. गणेशोत्सवाच्या पार्श्वभूमीवर मुंबईत आंदोलन केल्याने गणेशभक्तांना अडचणी निर्माण होऊ नयेत, अशी सरकारची भूमिका आहे. त्यामुळे आंदोलन पुढे ढकलण्याचे आवाहन फडणवीस यांनीही केले आहे.

दरम्यान, मनोज जरांगे पाटील यांनी मात्र मुंबईकडे जाण्याचा निर्णय कायम ठेवला आहे. त्यांनी मराठा समाजाच्या प्रलंबित मागण्यांसाठी आंदोलन करण्याची भूमिका स्पष्ट केली आहे. त्यांचा मुंबईकडे प्रवास सुरू झाल्याने प्रशासनासमोर आंदोलन हाताळण्याचे आव्हान निर्माण झाले आहे. मुंबई पोलिसांनी आंदोलनाला परवानगी नाकारली असतानाही जरांगे पाटील मुंबईच्या दिशेने रवाना झाल्याने पुढील काही दिवसांत सरकार आणि आंदोलनकर्त्यांमध्ये चर्चा होणार का, याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे. गणेशोत्सवाच्या काळात कायदा-सुव्यवस्था अबाधित ठेवणे आणि मराठा आरक्षणाचा प्रश्न संवेदनशील पद्धतीने हाताळणे, या दोन्ही आघाड्यांवर सरकारची कसोटी लागणार आहे.

मराठा समाजासाठी सरकारकडून निर्णय

मराठा समाजाच्या मागण्यांबाबत राज्य सरकारने आतापर्यंत अनेक निर्णय घेतले असल्याचे एकनाथ शिंदे यांनी स्पष्ट केले. मराठा समाजाला १० टक्के आरक्षण देण्यासह प्रलंबित नियुक्त्यांचा प्रश्न, कर्जमर्यादेत वाढ आणि कुणबी नोंदींच्या आधारे प्रमाणपत्र मिळवण्याची प्रक्रिया यांसारख्या बाबींवर सरकारने पावले उचलल्याचे त्यांनी नमूद केले.

गणेशोत्सवात लाखो भाविक मुंबईत

गणेशोत्सव हा महाराष्ट्रातील सर्वात मोठ्या आणि महत्त्वाच्या सणांपैकी एक आहे. मुंबईतील सार्वजनिक गणेशोत्सवाला देशभरातून नागरिक भेट देतात. गणेश मंडळांच्या देखाव्यांना भेट देण्यासाठी तसेच विसर्जनासाठी मोठ्या प्रमाणावर भाविक रस्त्यावर उतरतात. अशा परिस्थितीत मोठ्या आंदोलनामुळे वाहतुकीवर ताण येण्याबरोबरच पोलीस प्रशासनासमोर कायदा-सुव्यवस्था राखण्याचे मोठे आव्हान निर्माण होऊ शकते.

साखर कारखान्यांच्या सॉफ्ट लोनसाठी ७३८ कोटी; पूर्वतयारीसाठी मिळणार निधी

महाईन्यूज । मुंबई

राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना आर्थिक अडचणीतून दिलासा देण्यासाठी राज्य सरकारने महत्त्वपूर्ण निर्णय घेतला आहे. २०२५-२६ या गाळप हंगामातील शेतकऱ्यांची थकीत एफआरपीची रक्कम अदा करण्यासह आगामी २०२६-२७ गाळप हंगामाच्या पूर्वतयारीसाठी साखर कारखान्यांना सॉफ्ट लोन उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. या योजनेसाठी तसेच कर्जावरील व्याज अनुदानासाठी अंदाजे ७३८ कोटी ५१ लाख रुपयांच्या निधीला राज्य मंत्रिमंडळाने मंजुरी दिली आहे.

राज्यात २०२५-२६च्या गाळप हंगामात १०२ सहकारी साखर कारखान्यांनी तब्बल ५२७.५१ लाख टन उसाचे गाळप केले. मात्र, अनेक साखर कारखान्यांची आर्थिक परिस्थिती प्रतिकूल असल्याने शेतकऱ्यांना एफआरपीची संपूर्ण रक्कम वेळेत देण्यास अडचणी निर्माण झाल्या. त्याचबरोबर पुढील गाळप हंगाम सुरू करण्यासाठी आवश्यक पूर्वतयारीसाठीही मोठ्या प्रमाणावर निधीची गरज आहे. या पार्श्वभूमीवर सरकारने सॉफ्ट लोन योजनेला मंजुरी दिली आहे.

यापूर्वी २०१५ आणि २०१९ मध्येही साखर कारखान्यांसाठी सॉफ्ट लोन योजना राबविण्यात आल्या होत्या. या योजनांमध्ये वित्तीय संस्थांकडून कारखान्यांना मिळालेल्या कर्जावरील व्याजासाठी शासनाकडून अनुदान देण्यात आले होते. २०१५च्या केंद्र सरकारच्या योजनेत महाराष्ट्र सरकारने सहभाग घेतला होता. त्या धर्तीवर आता नव्या सॉफ्ट लोन योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येणार आहे.

नव्या योजनेनुसार बँकांनी ३१ ऑक्टोबर २०२६पर्यंत मंजूर व वितरित केलेली कर्जरक्कम व्याज अनुदानासाठी पात्र राहणार आहे. या कर्जाचा उपयोग प्रामुख्याने मागील हंगामातील थकीत एफआरपी देण्यासाठी करणे बंधनकारक असेल. ज्या साखर कारखान्यांकडे एफआरपीची थकबाकी नाही, त्यांना मिळणाऱ्या कर्जाचा वापर २०२६-२७च्या पूर्वहंगामी तयारीसाठी करता येणार आहे.

बांगलादेशाचा खोटेपणा उघड

तारिक रहमान यांना 'ब्रिक्स'चं निमंत्रण दिलं नव्हतं का? भारताचा मोठा खुलासा

महाईन्यूज । नवी दिल्ली

बांगलादेशचे पंतप्रधान तारिक रहमान यांच्या भारत दौऱ्याच्या आणि ब्रिक्स परिषदेसाठी देण्यात आलेल्या निमंत्रणावरून निर्माण झालेला संभ्रम अखेर भारताने दूर केला आहे. तारिक रहमान यांना भारताकडून दोन स्वतंत्र निमंत्रणे देण्यात आली होती, अशी माहिती भारताच्या परराष्ट्र मंत्रालयाने स्पष्ट केली आहे. त्यामुळे ब्रिक्स परिषदेसाठी पंतप्रधान म्हणून निमंत्रण देण्यात आले नव्हते, असा बांगलादेशकडून करण्यात आलेला दावा भारताने फेटाळला आहे.

बांगलादेशचे परराष्ट्र व्यवहार राज्यमंत्री हुमायूं कबीर यांनी यापूर्वी तारिक रहमान यांना ब्रिक्स परिषदेच्या निमंत्रणाबाबत स्पष्टीकरण दिले होते. हे निमंत्रण तारिक रहमान यांना बांगलादेशचे पंतप्रधान म्हणून नव्हे, तर बंगालच्या उपसागरातील बहुक्षेत्रीय तांत्रिक आणि आर्थिक सहकार्यासाठीच्या बिम्स्टेक (BIMSTEC) संघटनेचे अध्यक्ष या नात्याने देण्यात आल्याचे त्यांनी म्हटले होते. त्यामुळे बांगलादेशाच्या पंतप्रधानांना ब्रिक्स परिषदेसाठी स्वतंत्र निमंत्रण देण्यात आले नव्हते, असा दावा करण्यात आला होता.

मात्र, भारताच्या परराष्ट्र मंत्रालयाने या दाव्याबाबत भूमिका स्पष्ट करताना तारिक रहमान यांना दोन स्वतंत्र निमंत्रणे देण्यात आल्याचे सांगितले. पहिले निमंत्रण हे द्विपक्षीय भारत दौऱ्यासाठी, तर दुसरे निमंत्रण हे ब्रिक्स परिषदेच्या आउटरीच सत्रासाठी होते. त्यामुळे दोन्ही निमंत्रणांचा उद्देश वेगळा असल्याचे भारताने स्पष्ट केले.

भारताच्या या स्पष्टीकरणामुळे बांगलादेशकडून ब्रिक्स निमंत्रणाबाबत उपस्थित करण्यात आलेल्या प्रश्नांना पूर्णविराम मिळाला आहे. दरम्यान, तारिक रहमान यांचा भारत दौरा आणि ब्रिक्स परिषदेत त्यांचा सहभाग याबाबत गेल्या काही दिवसांपासून मोठी चर्चा सुरू होती. बांगलादेशकडून अखेर तारिक रहमान ब्रिक्स परिषदेसाठी भारतात येणार नसल्याचे स्पष्ट करण्यात आले होते.

भारत आणि बांगलादेश यांच्यातील संबंधांच्या पार्श्वभूमीवरही हा मुद्दा महत्त्वाचा मानला जात आहे. दोन्ही देशांमध्ये गेल्या काही काळात विविध मुद्द्यांवर मतभेद निर्माण झाले असले तरी द्विपक्षीय संबंध सुरळीत करण्यासाठी संवाद सुरू ठेवण्याची भूमिका भारताने घेतली आहे. भारताकडून देण्यात आलेले द्विपक्षीय भेटीचे निमंत्रण कायम असल्याचेही स्पष्ट झाले आहे.

दरम्यान, १२ आणि १३ सप्टेंबर रोजी नवी दिल्ली येथे १८वी ब्रिक्स शिखर परिषद पार पडली. भारताच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या या परिषदेत ब्रिक्सच्या सदस्य देशांसह विविध भागीदार देशांच्या प्रतिनिधींनी सहभाग घेतला. जागतिक राजकारण, अर्थव्यवस्था, व्यापार, तंत्रज्ञान आणि ग्लोबल साउथच्या मुद्द्यांवर या परिषदेत चर्चा झाली.

ब्रिक्स निमंत्रणाच्या मुद्द्यावर भारताने दिलेले स्पष्टीकरण हे भारत-बांगलादेश संबंधांच्या दृष्टीने महत्त्वाचे मानले जात आहे. निमंत्रणाबाबत निर्माण झालेला गैरसमज दूर करताना भारताने दोन्ही निमंत्रणांचे स्वरूप स्पष्ट केले असून, बांगलादेशसोबत द्विपक्षीय संवाद पुढे सुरू ठेवण्याचे संकेतही दिले आहेत.

निमंत्रणाबाबत भारताचा खुलासा

भारताच्या परराष्ट्र मंत्रालयाने तारिक रहमान यांच्या ब्रिक्स निमंत्रणाबाबत निर्माण झालेला संभ्रम दूर केला आहे. रहमान यांना भारताकडून दोन स्वतंत्र निमंत्रणे देण्यात आली होती. यातील एक निमंत्रण द्विपक्षीय भारत दौऱ्यासाठी, तर दुसरे ब्रिक्स परिषदेच्या आउटरीच सत्रासाठी होते. त्यामुळे बांगलादेशच्या पंतप्रधानांना ब्रिक्ससाठी निमंत्रण देण्यात आले नसल्याचा दावा भारताने स्पष्टपणे फेटाळला आहे. निमंत्रणाच्या स्वरूपाबाबत दोन्ही देशांमध्ये वेगवेगळी माहिती समोर आल्याने हा मुद्दा चर्चेत आला होता.

जर्मनीत कसबा गणपतीच्या प्रतिकृतीसह 'हानाऊ-लांगेन च्या राजाचा उत्सव

महाईन्यूज । हानाऊ

महाराष्ट्राच्या गणेशोत्सवाची परंपरा आता सातासमुद्रापारही मोठ्या उत्साहाने जपली जात आहे. जर्मनीतील हानाऊ शहरात यंदा प्रथमच 'हानाऊ-लांगेनचा राजा' या गणेशोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले. महाराष्ट्रासह भारताच्या विविध राज्यांतून जर्मनीत स्थायिक झालेल्या भारतीयांनी एकत्र येत भक्तिभावाने गणरायाचे स्वागत केले.

ढोल-ताशा, लेझीमने रंगला उत्सव

गणेशोत्सवाच्या निमित्ताने पुण्यातील कलाकारांनी सादर केलेल्या ढोल-ताशा आणि लेझीमच्या कार्यक्रमाने उपस्थितांमध्ये उत्साह निर्माण केला. याशिवाय ओडिसी, कथक आणि भरतनाट्यम् नृत्यप्रकारांचे सादरीकरण करण्यात आले. कृष्णविषयक कार्यक्रम आणि भक्तिगीतांमधून मुलांनी भारतीय संस्कृतीचे विविध पैलू उपस्थितांसमोर मांडले. लहान मुलांमध्ये भारतीय संस्कृतीविषयी आवड निर्माण व्हावी, यासाठी गणेशमूर्ती तयार करण्याची कार्यशाळा आणि चित्रकला कार्यशाळाही घेण्यात आली. या उपक्रमांना मुलांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला.

कसबा गणपतीच्या प्रतिकृतीची प्रतिष्ठापना, ढोल-ताशांचा गजर, लेझीम, पारंपरिक नृत्य आणि विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांमुळे हानाऊमध्ये महाराष्ट्रातील गणेशोत्सवाची अनुभूती निर्माण झाली.

हेसेन इंडियन लेडीज असोसिएशन (एचआयएलए), पायोनियर इंडियन्स ई. व्ही. हानाऊअर इंडियन्स आणि नमस्ते लांगेन या संस्थांच्या सहकार्याने हा उत्सव आयोजित करण्यात आला. 'हानाऊ-लांगेन' परिसरातील भारतीय समुदायाला एकत्र आणणे, नव्या पिढीला भारतीय संस्कृती आणि परंपरांची ओळख करून देणे तसेच स्थानिक जर्मन समाजाशी सांस्कृतिक देवाणघेवाण वाढविणे, हा या उत्सवामागील प्रमुख उद्देश होता.

गणेशोत्सव केवळ धार्मिक आणि सांस्कृतिक कार्यक्रमापुरता मर्यादित न ठेवता सामाजिक आणि पर्यावरणपूरक उपक्रमांनाही यामध्ये स्थान देण्यात आले. हानाऊ-विल्हेल्म्सबाड परिसरात वृक्षारोपण करण्यात आले. भारतीय समुदायाचे स्थानिक शहराशी असलेले संबंध अधिक दृढ व्हावेत आणि पर्यावरण संवर्धनाचा संदेश पोहोचावा, या उद्देशाने हा उपक्रम राबविण्यात आला.

याशिवाय 'आई फाऊंडेशन' आणि संतोष गर्जे यांच्या सहकार्याने दुष्काळग्रस्त भागातील अनाथ मुलांना मदत करण्यासाठीही उपक्रम हाती घेण्यात आला. त्यामुळे धार्मिक उत्सवाला सामाजिक बांधिलकीची जोड मिळाली. गणेशोत्सव केवळ धार्मिक आणि सांस्कृतिक कार्यक्रमापुरता मर्यादित न ठेवता सामाजिक आणि पर्यावरणपूरक उपक्रमांनाही यामध्ये स्थान देण्यात आले.

‘हनुमान अंश’ने सगळ्यांना दिली धोबीपछाड

बॉलिवूडमधील गेल्या १० वर्षांतील सर्वात मोठ्या चित्रपटांचा विचार केला, तर दंगल, धुरंधर, एनिमल, पठाण यांसारख्या चित्रपटांची नावे आवर्जून घेतली जातील. मात्र, नुकत्याच प्रदर्शित झालेल्या ‘हनुमान अंश’ या चित्रपटाने या सर्व चित्रपटांना चक्क मागे टाकले आहे. चित्रपटांच्या बाबतीत बॉक्स ऑफिसचे गणित अत्यंत रंजक असते. एखाद्या चित्रपटाने किती कमाई केली, त्याची कामगिरी कशी राहिली, हे प्रामुख्याने बॉक्स ऑफिसच्या आकडेवारीवरून ठरवले जाते. एखाद्या चित्रपटाने त्याच्या बजेटपेक्षा कमी कमाई केली, तर तो फ्लॉप ठरतो. बजेटएवढी कमाई केली, तर सरासरी कामगिरी मानली जाते. तर बजेटपेक्षा अधिक कमाई झाल्यास हिट, सुपरहिट किंवा ब्लॉकबस्टर असे टॅग मिळतात. चित्रपटाची कथा कितीही चांगली असली, तरी बॉक्स ऑफिसवरील कमाईला विशेष महत्त्व असते. बॉलिवूडमध्ये गेल्या १० वर्षांत एकापेक्षा एक दमदार चित्रपट प्रदर्शित झाले आणि त्यांनी अनेक मोठे विक्रम आपल्या नावावर केले. यामध्ये आमिर खानच्या ‘दंगल’ चित्रपटाचा आवर्जून उल्लेख करावा लागेल. या चित्रपटाने जगभरात २००० कोटी रुपयांहून अधिक कमाई करत हिंदी सिनेमातील पहिला मोठा विक्रम नोंदवला. यानंतर बॉलिवूडला पुन्हा अशी कामगिरी करण्यासाठी काही वर्षे प्रतीक्षा करावी लागली. २०२३ मध्ये शाहरुख खानचा ‘पठाण’ प्रदर्शित झाला. या चित्रपटाने जगभरात १००० कोटी रुपयांचा टप्पा पार केला. त्यानंतर काही महिन्यांतच शाहरुखच्या ‘जवान’नेही बॉक्स ऑफिसवर १००० कोटी रुपयांची कमाई केली. रणबीर कपूरच्या ‘एनिमल’ चित्रपटानेही ९०० कोटी रुपयांहून अधिक व्यवसाय केला. तर २०२५ हे वर्ष हिंदी सिनेमासाठी आणखी खास ठरले.

आंचलने दाखवलं मुंबईतील स्टारडमचं खरं वास्तव

मुंबईत स्वतःचं घर असणं हे अनेक कलाकारांचं स्वप्न असतं. मात्र, मनोरंजन क्षेत्रात अनेक वर्षे काम करूनही हे स्वप्न पूर्ण करणं प्रत्येकासाठी सोपं नसतं. अभिनेत्री आणि रोडीज विजेती आंचल खुरानाने नुकताच तिच्या मुंबईतील घराचा टूर चाहत्यांना दाखवला. तिच्या या व्हिडीओमधून अभिनेत्रीच्या आयुष्यातील एक वेगळंच वास्तव समोर आलं आहे. आंचल मुंबईत एका छोट्याशा 1 BHK घरात राहते आणि त्यासाठी दर महिन्याला तब्बल 70 हजार रुपये भाडं देते. सोशल मीडियावर सेलिब्रिटींचे मोठे आणि आलिशान घरांचे व्हिडीओ अनेकदा पाहायला मिळतात. मात्र, आंचलने दाखवलेलं घर त्यापेक्षा अगदी वेगळं आहे. घर छोटं आहे, जागा कमी आहे आणि खिडकीतून दिसणारा नजारा समुद्र किंवा हिरवाईचा नसून चाळीचा आहे. स्वतःच्या घराबद्दल बोलताना आंचलने महागाई आणि मनोरंजन क्षेत्रातील परिस्थितीवर मिश्कीलपणे भाष्य केलं. आंचल म्हणाली की, हे तिचं स्वतःचं घर नसून भाड्याचं घर आहे. घर खरेदी करण्यासाठी सध्याची परिस्थिती पाहता अजून बराच काळ वाट पाहावी लागेल. “महागाई आणि इंडस्ट्रीची परिस्थिती पाहता मुंबईत घर घेण्यासाठी अजून 400-500 वर्षं लागतील,” असं ती गंमतीने म्हणाली. या घरासाठी दर महिन्याला 70 हजार रुपये भाडं द्यावं लागत असल्याचंही तिने सांगितलं. त्यानंतर आंचलने घरातील किचन दाखवलं. तिचं किचन खूपच छोटं असून तिथे अनेक वस्तू ठेवल्यामुळे जागा आणखी कमी झाल्याचं ती सांगते. विशेष म्हणजे याच छोट्याशा किचनमध्ये वॉशिंग मशीनही ठेवण्यात आली आहे.

समांथा रुथ प्रभूचा ओटीभरणा सोहळा

अभिनेत्री समांथा रुथ प्रभू लवकरच आई होणार आहे. नुकतेच गणेश चतुर्थीच्या निमित्ताने तिची पारंपरिक ओटभरणी पार पडली. या खास क्षणाचे फोटो तिने सोशल मिडियावर शेअर केले आहेत. यासोबतच समांथाने भारतीय संस्कृती आणि परंपरांबद्दलच्या आपल्या भावना व्यक्त केल्या. ओटभरणीच्या फोटोंमध्ये समांथाचा पारंपरिक अंदाज पाहायला मिळत आहे. साडी, केसांमध्ये माळलेला गजरा आणि साधा लूक यामध्ये ती खूपच सुंदर दिसत आहे. एका फोटोमध्ये समांथा ध्यानधारणेत मग्न झालेली दिसते, तर काही फोटोंमध्ये ती विधींमध्ये सहभागी होताना पाहायला मिळते. तिच्या पारंपरिक लूकसोबतच या अनोख्या आणि आध्यात्मिक ओटभरणीचीही सोशल मीडियावर चर्चा रंगली आहे. विधीदरम्यान समांथाला हळदही लावण्यात आली. तिचा पती राज निदिमोरूही या खास सोहळ्यात तिच्यासोबत उपस्थित होता. समांथाने शेअर केलेल्या या खास क्षणांवर चाहत्यांकडूनही मोठ्या प्रमाणात प्रेमाचा वर्षाव होत आहे. रूथ प्रभूनं सांगितलं की, जरी तिला प्रत्येक विधीमागील अर्थ माहीत नसला तरीही तिनं नेहमीच भारतीय परंपरांचा आदर केला आहे. प्राचीन विधी, मंत्र आणि मंत्रोच्चार करण्याच्या क्रियेला अत्यंत आध्यात्मिक महत्त्व आहे, असं तिचं मानणं आहे.

ब्रेंडन टेलरने मोडला सचिनचा रेकॉर्ड!

२२ वर्षे १४८ दिवसांच्या कारकिर्दीसह झिम्बाब्वेचा स्टार फलंदाज अव्वल

महाईन्यूज | झिम्बाब्वे

झिम्बाब्वेचा संघ जवळपास एका दशकानंतर वनडे मालिका खेळण्यासाठी मैदानात उतरला आहे. झिम्बाब्वे आणि ऑस्ट्रेलिया या दोन्ही संघांमध्ये ३ वनडे सामन्यांची मालिका सुरू आहे. या मालिकेतील पहिल्या सामन्यात झिम्बाब्वेचा स्टार फलंदाज ब्रेंडन टेलरने वर्ल्ड रेकॉर्डला गवसणी घातली आहे. झिम्बाब्वेच्या या अनुभवी फलंदाजाने भारताचा मास्टर ब्लास्टर सचिन तेंडुलकरचा सर्वात मोठा रेकॉर्ड मोडून काढला आहे.

भारताचा मास्टर ब्लास्टर सचिन तेंडुलकरने आंतरराष्ट्रीय क्रिकेट मध्ये अनेक मोठे रेकॉर्ड आपल्या नावावर केले आहेत. त्यापैकी एक रेकॉर्ड म्हणजे, सर्वात जास्त वेळ आंतरराष्ट्रीय क्रिकेट खेळण्याचा रेकॉर्ड. सचिनने २२ वर्षे ९१ दिवस आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटमध्ये भारतीय संघाचं प्रतिनिधित्व केलं. आता ब्रेंडन टेलरने हा मोठा रेकॉर्ड मोडून काढला आहे. ब्रेंडन टेलरने २२ वर्षे १४८ दिवस झिम्बाब्वेचं प्रतिनिधित्व केलं आहे. यासह तो आंतरराष्ट्रीय सर्वात जास्त वेळ आंतरराष्ट्रीय क्रिकेट खेळण्याचा रेकॉर्ड आपल्या नावावर केला आहे.

श्रीलंकेचा दिग्गज खेळाडू सनाथ जयसूर्या या यादीत तिसऱ्या स्थानी आहे. जयसूर्याने २१ वर्षे १८४ दिवस श्रीलंकेचं प्रतिनिधित्व केलं. तर या रेकॉर्डमध्ये चौथ्या स्थानी असलेल्या जावेद मियादांदने २० वर्षे २७२ पाकिस्तानचं प्रतिनिधित्व केलं. गेल्या १३ वर्षांपासून हा रेकॉर्ड कुठल्याही खेळाडूला मोडता आला नव्हता. अखेर, ब्रेंडन टेलरने हा रेकॉर्ड मोडून काढला आहे. तसेच आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटमध्ये सर्वाधिक धावा करण्याचा आणि सर्वाधिक शतकं झळकावण्याचा रेकॉर्ड अजूनही सचिन तेंडुलकरच्या नावे कायम आहे.

सर्वाधिक काळ क्रिकेट खेळलेले खेळाडू

- ब्रेंडन टेलर (झिम्बाब्वे)- २२ वर्षे १४८ दिवस- (२००४ पासून)
- सचिन तेंडुलकर (भारत) – २२ वर्षे ९१ दिवस- (१९८९- २०१२)
- सनथ जयसूर्या (भारत)- २१ वर्षे १८४ दिवस- (१९८- २०११)
- जावेद मियांदाद (पाकिस्तान)- २० वर्षे २७२ दिवस (१९७५- १९९६)
- शॉन विलियम्स (झिम्बाब्वे)- २० वर्षे १८७ दिवस (२००५-२०२५)

डायबेटिसशी दोन हात करत अलेक्झांडर झ्वेरेवने जिंकली युएस ओपन

महाईन्यूज | अमेरिका

ग्रँडस्लॅम स्पर्धा म्हणजे टेनिसविश्वातला मानाचं पान. ऑस्ट्रेलियन ओपन, फ्रेंच ओपन, विम्बल्डन आणि युएस ओपन अशा चार ग्रँडस्लॅम स्पर्धा वर्षभरात होतात. काही दिवसांपूर्वीच जर्मनीच्या अलेक्झांडर झ्वेरेवने युएस ओपन स्पर्धेच्या जेतेपदावर नाव कोरलं. झ्वेरेवचं हे दुसरं ग्रँडस्लॅम जेतेपद आहे. डायबेटिससारख्या आजारावर मात करत झ्वेरेवने हे जेतेपद पटकावल्याने त्याचं विशेष कौतुक आहे.

युएस ओपनच्या फायनलमध्ये त्याने अमेरिकेच्या बेन शेल्टॉनला नमवलं आणि जेतेपदावर नाव कोरलं. फायनलदरम्यान त्याच्या रुटीनमुळे मात्र चाहते बुचकळ्यात पडले आहेत. आंतरराष्ट्रीय टेनिस संघटनेच्या नियमानुसार, सामना सुरू असताना खेळाडूंना कोणत्याही इलेक्ट्रॉनिक डिव्हाईसचा वापर करता येत नाही. कोच किंवा सपोर्ट स्टाफशी संपर्क किंवा बुकी किंवा सामन्यात बाधा आणू शकेल अशा कोणत्याही व्यक्तीशी संपर्क करता येत नाही. त्यामुळे अशी परवानगी नसते. मात्र विशेष अपवादात्मक परिस्थितीत वैद्यकीय उपचारांचा भाग याअंतर्गत अशा डिव्हाईसला परवानगी देण्यात येते.

युएस ओपनच्या फायनलदरम्यान झ्वेरेव चेंजओव्हर म्हणजे विश्रांती काळात मोबाईल फोन चेक करत असल्याचं दिसलं होतं. पण हा मोबाईल नाही. कोचिंग किंवा अन्य कोणत्याही कम्युनिकेशनसाठी झ्वेरेव्ह हे डिव्हाईस वापरत नाही. वयाच्या चौथ्या वर्षी झ्वेरेवला डायबेटिस असल्याचं निदान डॉक्टरांनी केलं. टाईप१ असा त्याचा प्रकार होता. त्याच्यावर उपचार सुरू आहेत. सामन्यादरम्यान रक्तातली साखरेची पातळी कमी जास्त झाली तर पाहण्यासाठी तो डिव्हाईस वापरतो.

झ्वेरेवने पहिले दोन सेट जिंकले. विश्रांती काळात या डिव्हाईसच्या माध्यमातून साखरेची पातळी किती ते तपासलं. झ्वेरेव सामन्यादरम्यान फोन बाळगतो पण त्यात सिम कार्ड नसतं. कोणतीही सेल्युलर सर्व्हिस कार्यान्वित नसते. ब्ल्यूटूथच्या माध्यमातून हे डिव्हाईस कनेक्ट होतं आणि कंटिन्यूअस ग्लुकोज मॉनिटरला जोडलेलं असतं.

फोनमध्ये त्याच्या रक्तातली साखरेची पातळी दिसते. टेनिससारख्या दमवणाऱ्या खेळात प्रचंड ऊर्जा खर्ची पडते. साखरेची पातळी कमी झाल्यास झ्वेरेव्हला तातडीने उपचार घ्यावे लागतात. पारंपरिक पद्धतीनुसार फिंगर प्रिक टेस्टद्वारे साखरेची पातळी समजू शकते. पण ते सगळं करण्याएवढा वेळ झ्वेरेवकडे नसतो. या डिव्हाईसच्या माध्यमातून ते काम सुकर होतं. झ्वेरेवच्या किटमध्ये इन्शुलिन पेनही असतं. त्याच्या साखरेची पातळी अचानक उंचावली तर तो इन्शुलिन घेतो.

झ्वेरेवने यासंदर्भात बोलताना सांगितलं की, ग्रँडस्लॅम स्पर्धेची मॅच आणि हे म्हणजे दोन सामने खेळण्यासारखं आहे. प्रतिस्पर्धी खेळाडूला टक्कर देणं हे आव्हानात्मक असतं. त्याचवेळी माझा स्वतःच्या शरीराशी संघर्ष सुरू असतो. प्रचंड दमवणाऱ्या सामन्यादरम्यान साखरेची पातळी नियंत्रित राखणं हेही तितकंच आव्हानात्मक आहे. पातळी वर खाली झाल्यास मला उपचारही घ्यावे लागतात'.

लहानपणी डॉक्टरांनी डायबेटिसचं निदान केलं तेव्हा झ्वेरेवला कोणताही खेळ खेळता येईल का याबाबत साशंकता होती. पण त्याच्या आईने हार मानली नाही. युएस ओपन जिंकल्यानंतर झ्वेरेवने आठवणीने आईच्या योगदानाला दाद दिली. 'टेनिस काय, मी कोणताही खेळ खेळेन असं कोणालाही वाटलं नव्हतं. लहानग्या मुलाला डायबेटिस झाला समजल्यावर खचून जायला होऊ शकतं. पण आई जिद्दी होती. डायबेटिसवरचे उपचार सुरू केले. तुला जे हवं ते कर सांगितलं. डायबेटिस तुझी वाटचाल रोखू शकत नाही असंही समजावलं. आज इथपर्यंत आगेकूच केली आहे, ग्रँडस्लॅम स्पर्धा जिंकतो आहे याचं श्रेय आईला आहे'.

कारकिर्दीत सुरुवातीला झ्वेरेव याबाबत बोलत नसे. मात्र २०२२ नंतर झ्वेरेवने अलेक्झांडर झ्वेरेव फाऊंडेशनची स्थापना केली. विकसनशील देशात डायबेटिस किंवा तत्सम आजाराचा सामना करत खेळणाऱ्या खेळाडूंसाठी हे फाऊंडेशन काम करतं.

ग्रँड स्लॅम स्पर्धेदरम्यान तब्येत राखणं कठीण आहे असं झ्वेरेव सांगतो. फ्रेंच ओपन स्पर्धेदरम्यान सामनाधिकाऱ्यांनी कोर्टवरच इंजेक्शन घेणाऱ्या झ्वेरेवला विचारणा केली होती. प्रदीर्घ काळ चालणाऱ्या सामन्यात विश्रांती मिळावी म्हणून झ्वेरेव हे करतोय असा आरोपही केला गेला. 'इंजेक्शन्स घेणं हा उपचारांचा भाग आहे. टेनिस हा दमवणारा खेळ आहे. सूट, सवलतीचा विषयच नाही', असं त्याने सांगितलं.

सकाळी उठल्यानंतर झ्वेरेव साखरेची पातळी चेक करतो. रात्रीच्या वेळी झोपताना इन्शुलिन घेतो. डायबेटिस असलेल्या खेळाडूंना त्याचं न्यून न बाळगता खेळावं असं झ्वेरेव सांगतो. तुमची स्वप्नं डायबेटिसमुळे अर्धवट सोडू नका. यावर मात करता येऊ शकते असा सल्ला झ्वेरेव देतो.

स्मार्ट PCMC SMART CITY

महाईन्यूज™

ePaper

। बुधवार ।
दि. 16 सप्टेंबर 2026 ।

epaper.mahaenews.com

पिंपरी-चिंचवड, मावळ आवृत्ती

थेरगाव हॉस्पिटलमध्ये इस्कॉनतर्फे सात्विक भोजन उपक्रम सुरू

स्थायी समिती सभापती अभिषेक बारणे यांच्या हस्ते शुभारंभ

महाईन्यूज । पिंपरी-चिंचवड

थेरगाव येथील रुग्णालयात उपचार घेत असलेले रुग्ण आणि त्यांच्या नातेवाईकांसाठी इस्कॉन संस्थेमार्फत सुरू करण्यात आलेल्या सात्विक भोजनाच्या (प्रसाद) उपक्रमाचा शुभारंभ पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेचे स्थायी समिती सभापती अभिषेक बारणे यांच्या हस्ते उत्साहात संपन्न झाला. आजारपण आणि संकटाच्या काळात रुग्णाला वैद्यकीय उपचारांसोबतच वेळेवर मिळणाऱ्या पौष्टिक आणि सात्विक आहाराची अत्यंत आवश्यकता असते, असे प्रतिपादन अभिषेक बारणे यांनी यावेळी केले.

हा उपक्रम अधिक प्रभावीपणे आणि सातत्याने राबवण्यासाठी 'सीएसआर' फंडाचा उत्तम वापर करण्यात आला असून, या माध्यमातून सामाजिक बांधिलकी जपत शहरातील आरोग्यसेवेला मोठा हातभार लागणार आहे. या निधीच्या योग्य नियोजनामुळे रुग्णालयातील रुग्णांच्या प्रकृतीची विशेष काळजी घेऊन, पूर्णपणे स्वच्छता व नियमांचे पालन करत हलका, ताजा आणि घरगुती पद्धतीचा सात्विक आहार उपलब्ध होणार आहे. तसेच, दूरवरून उपचारासाठी आलेल्या आणि आर्थिक अडचणीत असलेल्या रुग्णांच्या कुटुंबीयांना बाहेर जेवणासाठी वणवण फिरावे लागू नये, यासाठी हा उपक्रम अतिशय मोलाचा आधार ठरणार आहे. भगवंताचा हा पवित्र प्रसाद रुग्णांना मानसिक स्थैर्य आणि लवकर बरे होण्यासाठी आवश्यक असलेली सकारात्मक ऊर्जा प्रदान करेल, असा विश्वासही त्यांनी यावेळी व्यक्त केला.

शहराच्या सर्वांगीण विकासासोबतच नागरिकांचे आरोग्य आणि सामाजिक स्वास्थ्य जपण्यासाठी महापालिका कटिबद्ध आहेच, परंतु जेव्हा सीएसआर फंडाच्या माध्यमातून अशा लोककल्याणकारी उपक्रमांमध्ये धार्मिक व सामाजिक संस्था पुढे येतात, तेव्हा समाजसेवेचे काम अधिक व्यापक होते, असे सांगत स्थायी समिती सभापती अभिषेक बारणे यांनी इस्कॉन संस्था, सीएसआर अंतर्गत सहकार्य करणाऱ्यांचे आणि निस्स्वार्थ भावनेने सेवा देणाऱ्या सर्व कार्यकर्त्यांचे अभिनंदन केले.

> “ थेरगाव हॉस्पिटलमधील रुग्णांसाठी आणि त्यांच्यासोबत असणाऱ्या नातेवाईकांसाठी इस्कॉन संस्थेने सीएसआर फंडाच्या माध्यमातून सुरू केलेल्या सात्विक भोजनाच्या (प्रसाद) उपक्रमाचा शुभारंभ करताना मला आनंद आहे. आजारपणाच्या कठीण काळात जेव्हा रुग्णाला घरगुती आणि पौष्टिक आहाराची गरज असते, तेव्हा हा उपक्रम त्यांना मोठा मानसिक आणि शारीरिक आधार देणारा आहे. 'सेवा हीच ईश्वर सेवा' या भावनेतून चालविल्या जाणाऱ्या आणि सीएसआरच्या माध्यमातून बळकट होणाऱ्या अशा लोककल्याणकारी उपक्रमांना पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेच्या वतीने आणि माझ्या वैयक्तिक पातळीवरून नेहमीच संपूर्ण सहकार्य व पाठबळ आहे.
>
> - अभिषेक बारणे, सभापती, स्थायी समिती, पिंपरी चिंचवड महापालिका.

अश्लील डीजे डान्सवर अखेर चाप! टीना शर्मा घेवारे यांच्या पाठपुराव्याला यश

महाईन्यूज । पिंपरी- चिंचवड

महाराष्ट्राची सांस्कृतिक आणि सामाजिक ओळख जपण्यासाठी अश्लील व विभत्स डीजे डान्सप्रकारांवर कठोर कारवाई करण्यात यावी, या मागणीसाठी अभिनेत्री व सामाजिक कार्यकर्त्या टीना शर्मा घेवारे यांनी प्रशासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा केला होता त्याला यश आले आहे. पुणे जिल्ह्यात अशा प्रकारांविरोधात प्रशासनाकडून होत असलेल्या कारवाईचे त्यांनी स्वागत केले असून, हीच मोहीम संपूर्ण महाराष्ट्रात राबविण्याची मागणी त्यांनी केली आहे.अश्लील डीजे डान्सच्या वाढत्या प्रकारामुळे महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक प्रतिमेला धक्का बसत असल्याचे सांगत टीना शर्मा घेवारे यांनी महाराष्ट्र शासन तसेच पुणे जिल्हा प्रशासनाकडे वेळोवेळी पाठपुरावा केला. पुणे जिल्हाधिकारी, पुणे पोलीस आयुक्त, गृह विभाग तसेच संबंधित प्रशासकीय अधिकाऱ्यांकडे या संदर्भात निवेदने देऊन कारवाईची मागणी करण्यात आल्याचे त्यांनी प्रसिद्धी माध्यमांना सांगितले आहे.

प्रशासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा

या प्रश्नावर महाराष्ट्र शासनातील संबंधित मंत्री, प्रशासकीय अधिकारी तसेच पोलीस प्रशासनाकडे वेळोवेळी पाठपुरावा करण्यात आल्याचे त्यांनी सांगितले. पुणे जिल्हाधिकारी कार्यालय आणि पुणे पोलीस प्रशासनाकडेही निवेदने देण्यात आल्याचे त्यांनी नमूद केले.पुण्यातूनच अशा प्रकारांविरोधातील ठोस कारवाईला सुरुवात व्हावी, ही आपली प्रमुख मागणी होती आणि आता त्याची अंमलबजावणी होताना दिसत असल्याचे घेवारे यांनी सांगितले.

या पाठपुराव्यामध्ये चित्रपट महामंडळाचे अध्यक्ष मेघराज राजेभोसले यांचे सहकार्य लाभल्याचेही त्यांनी नमूद केले. कलाकारांच्या वतीने प्रशासनाकडे सातत्याने हा प्रश्न मांडण्यात आला असून, त्यासंदर्भातील कागदपत्रे आणि निवेदने आपल्याकडे उपलब्ध असल्याचे घेवारे यांनी सांगितले.“आमच्या पाठपुराव्याला अखेर यश मिळताना दिसत आहे. पुणे जिल्ह्यात प्रशासनाकडून अशा प्रकारांवर कारवाई होत आहे, ही समाधानाची बाब आहे अशी प्रतिक्रिया त्यांनी व्यक्त केली.

महाराष्ट्राला महापुरुष,संतांची, समाजसुधारकांची आणि समृद्ध सांस्कृतिक परंपरेची भूमी म्हणून ओळखले जाते. या पार्श्वभूमीवर सार्वजनिक कार्यक्रमांच्या नावाखाली अश्लील आणि विभत्स प्रकार वाढू नयेत.गेल्या काही वर्षांत विविध कार्यक्रमांमध्ये अश्लील नृत्यप्रकार वाढले असून अशा प्रकारांना आळा घालण्यासाठी प्रशासनाने ठोस पावले उचलण्याची गरज आहे. महाराष्ट्राची एक समृद्ध परंपरा आहे. महाराष्ट्राची ओळख ही संतांची आणि सुसंस्कृत महाराष्ट्र अशी आहे. त्यामुळे अशा प्रकारांमुळे महाराष्ट्राची प्रतिमा मलीन होऊ नये, यासाठी आम्ही भूमिका घेतली असे घेवारे यांनी स्पष्ट केले.

पुणे जिल्ह्यात सुरू असलेल्या कारवाईचे स्वागत करताना ही मोहीम केवळ पुण्यापुरती मर्यादित न ठेवता राज्यातील इतर जिल्ह्यांमध्येही राबवावी, अशी मागणी त्यांनी केली आहे.

विशेषतः एका शहराची किंवा जिल्ह्याची ओळख वापरून इतर ठिकाणी कार्यक्रमांमध्ये अश्लील डीजे डान्स सादर केले जात असतील, तर त्यावरही प्रशासनाने लक्ष ठेवण्याची गरज असल्याचे त्यांनी सांगितले. अशा प्रकारांमुळे संबंधित कलाकारांसोबतच त्या शहराची किंवा राज्याची प्रतिमाही खराब होऊ शकते. त्यामुळे कार्यक्रमांना परवानगी देताना नियमांचे काटेकोर पालन, संबंधित कलाकारांची जबाबदारी आणि आयोजकांवर नियंत्रण याबाबत प्रशासनाने स्पष्ट भूमिका घ्यावी, अशी अपेक्षा त्यांनी व्यक्त केली.

ज्या पद्धतीने आमच्या मागणीवर पुणे पोलीस प्रशासन आणि शासनाने अंमलबजावणी केली आहे, त्याच पद्धतीने महाराष्ट्रातील इतर जिल्ह्यांमध्येही कारवाई व्हावी. पुणे असो किंवा संपूर्ण महाराष्ट्र, अश्लील डीजे डान्सप्रकारांना आळा घालण्यासाठी प्रशासनाने कठोर भूमिका घ्यावी,” असे त्यांनी म्हटले.कलाकार, सामाजिक कार्यकर्ते आणि पोलीस प्रशासन यांनी एकत्रितपणे काम केल्यास सार्वजनिक कार्यक्रमांमध्ये अश्लीलतेला आळा घालता येईल, असा विश्वासही त्यांनी व्यक्त केला.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या वेगवान युगात अर्थशास्त्र : जेन झी साठी आर्थिक भानाची नवी गरज

आजचे जग तंत्रज्ञानाच्या वेगवान परिवर्तनातून जात आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता ही आता केवळ तंत्रज्ञान क्षेत्रापुरती मर्यादित राहिलेली नाही, तर शिक्षण, आरोग्य, उद्योग, व्यापार, बँकिंग, वित्त, रोजगार आणि दैनंदिन जीवनाच्या जवळजवळ प्रत्येक क्षेत्रात तिचा प्रभाव दिसून येत आहे. विशेषतः जेन झी ही डिजिटल तंत्रज्ञानासोबत वाढलेली पिढी असल्याने कृत्रिम बुद्धिमत्ताच्या या परिवर्तनाचा सर्वाधिक जवळून अनुभव घेणारी पिढी आहे. अशा परिस्थितीत एक प्रश्न महत्त्वाचा ठरतो कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या युगात अर्थशास्त्र शिकण्याची गरज कमी होणार आहे की अधिक वाढणार आहे?

वास्तविक पाहता, कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा विस्तार जितका वेगाने होत आहे, तितकेच अर्थशास्त्राचे महत्त्व वाढत आहे. कारण कृत्रिम बुद्धिमत्ता आपल्याला माहिती, विश्लेषण आणि निर्णयासाठी साधने देऊ शकते; परंतु उपलब्ध संसाधनांचा योग्य वापर कसा करायचा, मर्यादित साधनांमध्ये प्राधान्यक्रम कसे ठरवायचे, खर्च आणि लाभ यांचे मूल्यमापन कसे करायचे, बाजारातील बदलांचा परिणाम काय होईल आणि आर्थिक निर्णयांचे सामाजिक परिणाम कोणते असतील, हे समजून घेण्यासाठी अर्थशास्त्रीय विचार आवश्यक आहे.

अर्थशास्त्र म्हणजे केवळ मागणी, पुरवठा, किंमत, बाजार किंवा राष्ट्रीय उत्पन्न यांचा अभ्यास नाही. अर्थशास्त्र हे निवड, निर्णय आणि संसाधनांच्या कार्यक्षम वापराचे शास्त्र आहे. प्रत्येक व्यक्तीला आपल्या उत्पन्नाचा वापर कसा करायचा, किती खर्च करायचा, किती बचत करायची, कुठे गुंतवणूक करायची आणि भविष्यासाठी आर्थिक नियोजन कसे करायचे, याचे निर्णय घ्यावे लागतात.

जेन झी च्या जीवनशैलीत डिजिटल व्यवहार, ऑनलाइन खरेदी, UPI, डिजिटल बँकिंग, ई-कॉमर्स, ऑनलाइन गुंतवणूक, फ्रीलान्सिंग आणि विविध डिजिटल सेवांचा मोठा सहभाग आहे. त्यामुळे या पिढीसमोर आर्थिक संधींबरोबरच अनेक आर्थिक आव्हानेही उभी आहेत. आकर्षक डिजिटल जाहिराती, 'Buy Now Pay Later', ऑनलाइन डिस्काउंट, इन्फ्लुएन्सर मार्केटिंग आणि सहज उपलब्ध डिजिटल कर्ज यामुळे खर्चाच्या सवयी बदलत आहेत. अशा वेळी आर्थिक भान आणि आर्थिक साक्षरता ही काळाची गरज बनते.

कृत्रिम बुद्धिमत्तामुळे रोजगाराचे स्वरूप वेगाने बदलत आहे. वर्ल्ड इकोनोमिक फोरम च्या फ्युचर ऑफ जॉब रिपोर्ट २०२५ नुसार, वर्ष २०३० पर्यंत जगभरात सुमारे १७ कोटी नवीन रोजगार निर्माण होण्याची, तर ९.२ कोटी रोजगार विस्थापित होण्याची शक्यता आहे. परिणामी, निव्वळ ७.८ कोटी रोजगारांची वाढ अपेक्षित आहे. मात्र, त्याच अहवालानुसार आजच्या नोकऱ्यांसाठी आवश्यक असलेल्या कौशल्यांपैकी सुमारे ३९ टक्के कौशल्यांमध्ये वर्ष २०३० पर्यंत बदल होण्याची शक्यता आहे. ७७ टक्के नियोक्ते कर्मचाऱ्यांचे कौशल्य विकास करण्याची योजना आखत असताना, ४१ टक्के नियोक्त्यांना कृत्रिम बुद्धिमत्तामुळे काही कामे स्वयंचलित झाल्याने मनुष्यबळ कमी करण्याची अपेक्षा आहे.

भारताच्या संदर्भातही कृत्रिम बुद्धिमत्ता-केंद्रित रोजगाराच्या संधी वेगाने वाढताना दिसत आहेत. भारत सरकारच्या फेब्रुवारी २०२६ मधील माहितीनुसार, दक्षिण आशियातील कृत्रिम बुद्धिमत्तेसंबंधित नोकरीच्या जाहिरातींचा वाटा जानेवारी २०२३ ते मार्च २०२५ या काळात २.९ टक्क्यांवरून ६.५ टक्क्यांपर्यंत वाढला, तर ए आय कौशल्यांची मागणी कृत्रिम बुद्धिमत्ता भूमिकांच्या तुलनेत ७५ टक्के अधिक वेगाने वाढली. त्यामुळे जेन झी साठी केवळ पदवी मिळवणे पुरेसे राहणार नाही. ज्ञानासोबत कौशल्य, तंत्रज्ञानासोबत आर्थिक समज आणि माहितीबरोबर निर्णयक्षमता आवश्यक ठरणार आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता च्या युगात कोणती कौशल्ये बाजारात अधिक मागणीची ठरतील? कोणत्या क्षेत्रात रोजगार वाढेल? कोणत्या कौशल्यांचे महत्त्व कमी होईल? स्वतःचा व्यवसाय सुरू करणे अधिक फायदेशीर ठरेल का? गिग इकॉनॉमी आणि फ्रीलान्सिंगमधील उत्पन्नाचे नियोजन कसे करावे? अशा प्रश्नांची उत्तरे शोधताना अर्थशास्त्राची मूलभूत तत्त्वे अत्यंत उपयुक्त ठरतात. आजचा जेन झी हा केवळ विद्यार्थी नाही, तर तो ग्राहक, डिजिटल वापरकर्ता, संभाव्य उद्योजक आणि भविष्यातील गुंतवणूकदार आहे. ऑनलाइन प्लॅटफॉर्मवर काही सेकंदांत वस्तूंची तुलना करता येते; कृत्रिम बुद्धिमत्ता वैयक्तिक पसंतीनुसार उत्पादनांच्या शिफारसी करते; डिजिटल जाहिराती ग्राहकांच्या वर्तनावर प्रभाव टाकतात. अशा वातावरणात ग्राहकाला 'मला हे हवे आहे' आणि 'मला हे खरोखर आवश्यक आहे' यातील फरक समजणे महत्त्वाचे आहे. किंमत, गुणवत्ता, पर्याय, संधी-खर्च, ग्राहकाचे हक्क आणि माहितीचे महत्त्व यांचा विचार करण्याची सवय अर्थशास्त्राच्या अभ्यासातून विकसित होऊ शकते. जेन झी साठी आर्थिक साक्षरता म्हणजे केवळ बचत करणे नव्हे. उत्पन्न, खर्च, बचत, गुंतवणूक, कर्ज, विमा, कर, महागाई, व्याजदर आणि आर्थिक जोखीम यांची मूलभूत समज असणे आवश्यक आहे. विशेषतः डिजिटल अर्थव्यवस्थेत आर्थिक निर्णय अधिक वेगाने घेतले जातात. त्यामुळे 'तत्काळ खरेदी'पेक्षा 'विचारपूर्वक खरेदी', 'तत्काळ परतावा'पेक्षा 'दीर्घकालीन आर्थिक नियोजन' आणि 'ऑनलाइन माहिती'पेक्षा 'विश्वसनीय आर्थिक माहिती' यांचे महत्त्व जेन झी ने समजून घेणे आवश्यक आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता मोठ्या प्रमाणातील माहितीचे विश्लेषण करू शकते, नमुने ओळखू शकते आणि विविध पर्याय सुचवू शकते. मात्र आर्थिक निर्णयांमध्ये केवळ गणित नसते; त्यामध्ये मानवी गरजा, नैतिकता, समानता, सामाजिक न्याय आणि कल्याण यांचाही विचार असतो. उदाहरणार्थ, एखाद्या व्यवसायासाठी खर्च कमी करणे आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर ठरू शकते; परंतु त्याचा परिणाम रोजगारावर काय होईल? AIमुळे उत्पादकता वाढेल, पण त्याचा लाभ समाजातील सर्व घटकांना समान प्रमाणात मिळेल का? डिजिटल अर्थव्यवस्थेत डेटा ही संपत्ती बनत असताना त्याचा मालकी हक्क आणि वापर यांचे सामाजिक परिणाम काय असतील? अशा प्रश्नांसाठी तंत्रज्ञानासोबत अर्थशास्त्रीय आणि सामाजिक दृष्टिकोन आवश्यक आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता मुळे उद्योजकतेच्या नव्या संधी उपलब्ध होत आहेत. छोट्या व्यवसायांनाही डिजिटल मार्केटिंग, डेटा विश्लेषण, ऑटोमेशन आणि AI आधारित साधनांचा वापर करून बाजारपेठेत प्रवेश करणे शक्य होत आहे. परंतु तंत्रज्ञान उपलब्ध असणे आणि व्यवसाय यशस्वी होणे यात फरक आहे. भारत सरकारच्या जानेवारी २०२६ च्या आकडेवारीनुसार, एम एस एम इ क्षेत्राचा देशाच्या सकल राष्ट्रीय उत्पादनामध्ये सुमारे ३१.१ टक्के, उत्पादन क्षेत्रातील उत्पादनात ३५.४ टक्के आणि निर्यातीत ४८.५८ टक्के वाटा आहे; तसेच या क्षेत्रातून ३८.९ कोटींपेक्षा अधिक लोकांना रोजगार मिळतो.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता या क्षेत्रासाठी मोठी आर्थिक संधी निर्माण करू शकते. वर्ल्ड इकोनोमिक फोरमच्या च्या २०२५ मधील इंडिया एम एस एम इ प्लेबुक नुसार, भारतीय एम एस एम इ क्षेत्रात कृत्रिम बुद्धिमत्ता च्या व्यापक वापरातून ५०० अब्ज डॉलरपेक्षा अधिक आर्थिक मूल्य निर्माण होण्याची क्षमता आहे. या मूल्यनिर्मितीमध्ये उत्पादकता वाढ, खर्चात बचत आणि आर्थिक समावेशन यांचा समावेश होतो.

मात्र तंत्रज्ञान उपलब्ध असणे आणि व्यवसाय यशस्वी होणे यात मूलभूत फरक आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ताच्या मदतीने बाजारपेठ शोधता येते, ग्राहकांच्या पसंतीचे विश्लेषण करता येते, जाहिरात अधिक लक्ष्यित करता येते आणि दैनंदिन कामांचे ऑटोमेशन करता येते; परंतु योग्य उत्पादन निवडणे, किंमत ठरवणे, खर्च नियंत्रित करणे, जोखीम स्वीकारणे आणि ग्राहकांचा विश्वास निर्माण करणे यासाठी उद्योजकीय कौशल्य आणि आर्थिक समज आवश्यक आहे. भारतातील कंपन्यांमध्ये कृत्रिम बुद्धिमत्ताचा वापर वाढत असला तरी कौशल्य, तज्ज्ञता, योग्य साधने आणि तंत्रज्ञानाचे एकत्रीकरण ही अजूनही महत्त्वाची आव्हाने आहेत.

त्यामुळे जेन झी साठी कृत्रिम बुद्धिमत्ता हे उद्योजकतेचे पर्याय नाही, तर उद्योजकतेला वेग देणारे साधन आहे. मात्र या साधनाचा परिणामकारक वापर करण्यासाठी अर्थशास्त्रातील मागणी, पुरवठा, खर्च, किंमत, नफा, स्पर्धा, संधी-खर्च आणि ग्राहक वर्तन यांची समज असणे तितकेच महत्त्वाचे आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता व्यवसायाला वेग देऊ शकते; पण व्यवसायाला योग्य दिशा देण्यासाठी आर्थिक विचार आवश्यक आहे. उद्योजकाला मागणीचा अंदाज, किंमत निर्धारण, उत्पादन खर्च, नफा, स्पर्धा, ग्राहकांचे वर्तन आणि बाजारातील बदल यांचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे. त्यामुळे कृत्रिम बुद्धिमत्ता हे व्यवसायाचे साधन असू शकते; पण व्यवसायामागील आर्थिक तर्क समजून घेण्यासाठी अर्थशास्त्राची गरज कायम राहणार आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता च्या युगात शिक्षणाचा उद्देश केवळ माहिती देणे हा राहू शकत नाही. विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक विचार, समस्या निराकरण, आर्थिक साक्षरता, डिजिटल साक्षरता, सर्जनशीलता, संवादकौशल्य आणि निर्णयक्षमता यांसारखी कौशल्ये विकसित करणे आवश्यक आहे. जेन झी ला अर्थशास्त्र शिकवताना पारंपरिक पाठांतरापेक्षा त्यांच्या दैनंदिन जीवनाशी अर्थशास्त्र जोडणे अधिक परिणामकारक ठरेल. UPI व्यवहारातून डिजिटल अर्थव्यवस्था, ऑनलाइन खरेदीतून ग्राहक वर्तन, महागाईतून किंमत पातळी, स्टार्टअपमधून उद्योजकता, कृत्रिम बुद्धिमत्ता मधून उत्पादकता आणि गिग इकॉनॉमीमधून रोजगाराचे बदलते स्वरूप समजावून सांगता येते.

कृत्रिम बुद्धिमत्ताच्या युगात माहितीची कमतरता राहणार नाही; उलट माहितीचा प्रचंड साठा उपलब्ध असेल. मात्र योग्य माहिती निवडणे, तिचे विश्लेषण करणे आणि त्यावर विवेकपूर्ण निर्णय घेणे हे अधिक महत्त्वाचे ठरेल. याच ठिकाणी अर्थशास्त्र जेन झी ला विचार करण्याची दृष्टी देते. प्रत्येक निवडीमागे संधी-खर्च असतो, प्रत्येक संसाधन मर्यादित असते, प्रत्येक आर्थिक निर्णयाचा परिणाम असतो आणि प्रत्येक बाजारपेठ बदलत असते—ही मूलभूत जाणीव भविष्यातील आर्थिक नागरिकासाठी अत्यंत आवश्यक आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप बदलत आहे; परंतु अर्थव्यवस्थेचे मूलभूत प्रश्न संपलेले नाहीत. काय उत्पादन करावे, किती उत्पादन करावे, कोणासाठी उत्पादन करावे, संसाधनांचा सर्वोत्तम वापर कसा करावा आणि आर्थिक विकासाचा लाभ समाजातील सर्व घटकांपर्यंत कसा पोहोचवावा, हे प्रश्न आजही तितकेच महत्त्वाचे आहेत.

म्हणूनच कृत्रिम बुद्धिमत्ता च्या वेगवान युगात अर्थशास्त्राचे महत्त्व कमी होत नाही; उलट ते अधिक व्यापक होते. जेन झी ही उद्याची कर्मचारी, उद्योजक, ग्राहक, गुंतवणूकदार आणि आर्थिक निर्णयकर्ती पिढी आहे. या पिढीला AIची साधने वापरता येण्याबरोबरच अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप समजणे आणि आर्थिक निर्णयांचे परिणाम ओळखणे आवश्यक आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता आपल्याला वेग देईल; पण अर्थशास्त्र आपल्याला योग्य दिशा देईल.

आणि म्हणूनच आजच्या युगात जेन झी साठी अर्थशास्त्राचे शिक्षण ही केवळ शैक्षणिक गरज नसून भविष्यातील सक्षम आणि जबाबदार आर्थिक नागरिक घडविण्याची आवश्यकता आहे.

- डॉ. अर्चना आहेर, सहयोगी प्राध्यापक - एम आय टी कला वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, आळंदी, पुणे.

D Y PATIL
INTERNATIONAL
UNIVERSITY
AKURDI PUNE
Think | Thrive | Transform
SHAPE YOUR FUTURE.
LEAD WITH JUSTICE.
B.A. LL.B. (Hons.)
&
B.B.A. LL.B. (Hons.)
INTEGRATED 5 YEAR PROGRAMS
Build a Strong Foundation in Law.
Make an Impact.
Create Change.
ADMISSION
OPEN
2026
School of Legal Studies
Experienced Faculty
Moot Court & Practical Training
Global Exposure & Collaborations
Legal Aid Support
APPROVED BY BAR COUNCIL OF INDIA
+91-8600091180
admission@dypiu.ac.in
www.dypiu.ac.in
Apply Now